

Regiodeals: koppeling tussen nationale en regionale agenda's

Het denken en handelen op regionale schaal krijgt steeds meer vorm. Of het nu gaat om stedelijke regio's of plattelandsregio's: gestaag dringt het besef door dat de grote maatschappelijke opgaven vragen om een regionale oriëntatie en aanpak. In veel Nederlandse regio's worden deze opgaven en nieuwe perspectieven actief onderzocht en vormgegeven. Om kansen daadwerkelijk te kunnen benutten en de uitvoering kracht bij te zetten, moeten nationale en regionale agenda's beter op elkaar worden afgestemd. Een nieuw arrangement tussen regio's en Rijk biedt kansen: de Regiodeal.

Gemeentegrenzen bestaan vooral nog bij de gratie van de systeemwereld. De leefwereld waarin de dagelijkse activiteiten van mensen, organisaties en netwerken plaatsvinden – het zogenoemde 'daily urban system' – kent vloeibare grenzen en is in sterke mate (boven)regionaal. Ontwikkelingen in de patronen van dagelijkse verplaatsingen en verhuisbewegingen in Nederland laten in toenemende mate het bestaan zien van grootstedelijke en regionale netwerken.

Regionale opgaven

Dit groeiende verkeer tussen steden en dorpen manifesteert zich zowel in het privéleven van stedelingen en dorpelingen als in het economisch verkeer, zowel op de woningmarkt als op de arbeidsmarkt. Tegelijkertijd dienen zich nieuwe maatschappelijke opgaven aan zoals energietransitie, klimaatadaptatie en demografische transitie, maar ook vraagstukken rond mobiliteit, werklocaties en de woningmarkt. In de kern zijn dit allemaal regionale opgaven met dito oplossingen.

In veel Nederlandse regio's worden deze opgaven en nieuwe perspectieven daarom al actief onderzocht en vormgegeven: in de metropoolregio's Brainport Eindhoven en Amsterdam, in regio's die kampen met bevolkingsdaling zoals in de Achterhoek of Parkstad Limburg, maar ook in regio's rondom de middelgrote steden zoals Foodvalley in de regio Wageningen. Nu steeds meer regio's hun huiswerk beter op orde hebben, breekt er een nieuwe fase aan waarin de regio's keuzes moeten maken en hun investeringsagenda's moeten afstemmen en scherpstellen.

Pleegkind

Daarmee dringt zich een nieuw vraagstuk op, namelijk: in hoeverre kunnen deze regio's, als 'pleegkind' binnen het Huis van Thorbecke, rekenen op (h)erkenning en steun vanuit de verschillende bestuurslagen? Zo zullen gemeentebesturen vroeg of laat de balans opmaken wat een strategische samenwerking onder aan de streep oplevert. Provincies zullen de regionale plannen beoordelen op de mate waarin de regio's in staat zijn uitvoering te geven aan eigen ambities en beleid.

En het Rijk zal nog heel wat boter bij de vis moeten doen om de decentralisaties wortel te laten schieten en regio's uiteindelijk écht de bestuurlijke, financiële en juridische ruimte te geven die ze vragen. Dit vraagt een andere houding van het Rijk: zij zal zich moeten ontwikkelen tot samenwerkingspartner van de regio's en zich actief inzetten om de nationale agenda inniger te verbinden met de regionale agenda's.

Heerlen (foto: Margriet van Vianen, bron: Ruimteverkenning, www.ruimteverkenning.nl)

Interessant is dat in een aantal provincies al volop wordt geëxperimenteerd met nieuwe arrangementen. In bijvoorbeeld Gelderland werken regio's aan hun eigen perspectief en stelt de provincie zich op als beleids- en investeringspartner. En, zoals dat hoort bij vernieuwing en experimenteren, gaat dit gepaard met vallen en opstaan. Zo is het nog een hele opgave om ook aangrenzende gemeenten en provincies aan te haken.

Gezamenlijk investeren

Samenwerkingsarrangementen tussen Rijk, steden en regio's zijn zeldzamer en blijven in de regel steken in de intentiesfeer. Denk bijvoorbeeld aan de Citydeals van de Agenda Stad, die mede door de landelijke opzet kampen met een gebrek aan regionale inbedding en regie. Dit terwijl stedelijke regio's zoals Rotterdam en Amsterdam, maar ook perifere (krimp)regio's al jarenlang aangeven graag afspraken met het Rijk te willen maken om hun ambities te verwezenlijken.

Recentelijk vroegen de Drechtsteden bijvoorbeeld het nieuwe kabinet mee te investeren in hun regionaal gedragen programma voor wonen, werken en onderwijs, om zo als regio een bijdrage te kunnen leveren aan de woningbouwopgave in de Zuidelijke Randstad. De SER Noord-Nederland roept op om (regio)deals te sluiten om binnen vijf tot tien jaar 150.000 mensen op mbo-niveau extra te scholen.

En ook het position paper '[Nederland in Balans](#)' van de K5-provincies is te interpreteren als een vraag aan het Rijk om werk te maken van nieuwe samenwerkingsarrangementen en gezamenlijke investeringsprogramma's van Rijk en krimpregio's.

Agenda's kracht bijzetten

Bovenstaande initiatieven zijn koren op de molen van de decentraliserende Rijksoverheid, die van de gemeenten in de regio's niet alleen samenwerking verlangt, maar ook daadwerkelijk keuzes en afstemming. Regiospecifieke samenwerkingsafspraken, investeringsagenda's en (tijdelijke) wet- en regelgeving in de vorm van specifieke afspraken tussen Rijk en regio's in de vorm van deals zijn daarom een logisch vervolg en een poging waard.

Regionale samenwerking kan namelijk pas echt het verschil maken wanneer deze tegelijkertijd grensverleggend is in sectorale én bestuurlijke zin, en synchroon wordt uitgewerkt door gemeenten, provincies en Rijk. Zodat zowel de nationale als de regionale agenda's kracht wordt bijgezet. Dit vraagt om nieuwe programmatische arrangementen dwars door de schalen heen: dit vraagt om een Regiodeal.

Meer weten over Regiodeals? Neem contact op met Janneke Rutgers (janneke.rutgers@ruimtevolk.nl) of Sjors de Vries (sjors.devries@ruimtevolk.nl).

Foto boven: Dordrecht (Foto: [Taras Kalapun](#) CC BY 2.0)